

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 198

Maribor, ponedeljek 1. septembra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Kralj in kraljica v Ljubljani

OGLEDALA STA SI DOPOLDNE ŠUMARSKO IN LOVSKO RAZSTAVO TER SE ZELO LASKAVO IZRAZILA O NJEJ.

LJUBLJANA, 1. septembra. Davi, ob 11. sta kralj Aleksander in kraljica Marija v spremstvu finančnega ministra dr. Švrljuge, dvorne dame, gospe dr. Švrljugeve ter adjutanta Pogačnika posetila Ljubljano ter si ogledala šumarsko in lovsko razstavo na velesojmu. Prišla sta čisto nepričakovano. Na sejmišču je pozdravil visoke goste imenom velesojmske uprave predsednik g. Ivan Bonač, nakar so si gostje ogledali razstavo. Kralj in

kraljica sta se posebno zanimala za lovsko razstavo, ker sta sama navdušena lovca ter je razstavljenih v Ljubljani tudi mnogo lovskih trofej iz kraljevskih lovišč v Belju in na Gorenjskem. Oba sta se zelo pohvalno izrazila o razstavi in izrekla zadovoljstvo, da je uspelo tako lepo prikazati stanje našega šumarstva in lovstva. Opoldne sta se kralj in kraljica vrnila s svojim spremstvom na Bled.

Westfalski Slovenci pri predsedniku vlade

BEOGRAD, 1. septembra. Predsednik vlade, general Živković, je sprejel danes deputacijo jugoslovanskih izseljencev na Westfalskem pod vodstvom g. Pavla Bolhe. Izrazil je svoje zadovoljstvo, da se naši rudarji v inozemstvu tako zanimajo za razmere v domovini ter jim obljubil vso podporo vlade. Izrazil je obenem željo, naj bi se tudi na Westfalskem ustanovila sokolska društva. V ta namen odide tja poseben odposlanec, ki bo organiziral in vodil tozadevno delo.

Smrt Uladana Gjorgjevića

BEOGRAD, 1. septembra. V visoki starosti 86 let je umrl včeraj v Badenu pri Dunaju bivši srbski ministrijski predsednik in pisatelj, dr. Vladan Gjorgjević. Pokojnik je bil ena najmarkantnejših osebnosti za časa Obrenovičev v Srbiji. L. 1900. je radi poroke kralja Aleksandra z Drago Mašin odstopil kot ministrijski predsednik, se popolnoma umaknil iz političnega življenja in se posvetil literaturi. Bil je nedvomno najplodovitejši srbski pisatelj. Izdal je tekom let nad 200 del v srbskem, nemškem, francoskem in grškem jeziku.

Epilog k nesreči »Karagjorgja«

LONDON, 1. septembra. V tukajšnjih pomorskih krogih se zatrjuje, da je italijanska vlada v zadevi krivde za nesrečo našega parnika »Karagjorgja«, v katerega se je svoječasno zaletel italijanski parnik »Morosini«, stavila sedaj predlog, naj izreče razsodbo arbitražno sodišče angleške admiraltete. Jugoslovanska vlada pa je ta predlog odklonila in vztraja na tem, da je po obstoječih mednarodnih običajih pristojno za presojo le jugoslovansko sodišče.

Priprave za 6. september

BEOGRAD, 1. septembra. Priprave za svečanosti dne 6. septembra o priliki izročitve novih polkovnih zastav vsem polkom v državi, so v polnem teku. Vsak dan prihajajo v Beograd oddelki vojaštva iz vseh pokra-

siliti končno izjavo, ali je ta vrhovna politična institucija sploh voljna v tem oziru kaj storiti ali nič.

Mimo tega se bodo obravnavale tudi še razne tekoče zadeve, pretresali se bodo referati o položaju narodnih manj-

šin naše države, da imenom svojih polkov prisostvujejo in sodelujejo pri slavnostih. V beograjskem pristanišču so zbrane tudi vse vojne ladje naše rečne mornarice, ki so zasidrane na istem mestu, odkoder so l. 1914. pričele obstreljevati Beograd.

Kralj Boris se ženi

BUKAREŠT, 1. septembra. V tukajšnjih diplomatičnih krogih se zatrjuje, da je potovanje bolgarskega kralja Borisa v inozemstvo v zvezi z nameravano njegovo zaroko z neko švedsko princeso. Tudi ministrijski predsednik Ljapčev odpotuje te dni v inozemstvo, baje istotako radi ženitbenih načrtov kralja Borisa.

Železniška nesreča v Postojni

LJUBLJANA, 1. septembra. Snoči se je pripetila na kolodvoru v Postojni težja železniška nesreča. Jugoslovanska lokomotiva, ki prevažala pošto iz Postojne v Ljubljano, je stala s poštnim vozom na stranskem tiru. Pri tem se je italijanski vlak, ki so ga aranžirali na postaji, zaletel s tako silo v jugoslovanski poštni voz, da je skočil s tira ter je dobil zva- ničnik Lovrec Nachtigal tako težke poškodbe na glavi, da so ga morali prepe- ljati v bolnico v Ljubljano.

Nemiri v Bombayu

BOMBAY, 1. septembra. Tu je prišlo zopet do težkih izgrediv med stavkajo- čimi tekstilnimi delavci in policijo. Delavstvo je napadlo policijo, ki ga je hotel razgnati, s kamenjem, nakar je policija oddala več salv in je bilo 50 oseb težko ranjenih. Neredi so se potem nadaljevali še pozno v noč in je moralo priti policiji na pomoč tudi vojaštvo.

Trije nameravani poleti čez morje

NEW-YORK, 1. septembra. Nič manj kot 3 letala so pripravljena, da prelete Atlantsko morje. Ameriški letalec Boardman namerava absolvirati polet Boston—Dublin z letalom, katero je sam napravil. Iz Montreala hoče kanadski letalec Boyd poleteti s »Columbio« v Anglijo, torej z istim letalom, katerega sta se l. 1927 poslužila letalca Chamberlin in Le-

šin v poedinah državah itd. Dela bo tedaj dovolj in želeti je, da bi obrodilo tudi sad, saj smo mi Slovenci na tem mogoče bolj zainteresirani kakor katerikoli drugi narod v Evropi, saj nas tretjina živi izven jugoslovanskih mej.

vine. Za polet iz Amerike v Evropo je pripravljen dalje tudi enokrovnik »Em-sco« Amerikanca Roger Williama.

PARIZ, 1. septembra. Ker so se vremenske razmere na Atlantskem morju izpremenile, sta francoska letalca Costes in Belloute sklenila, da poletita davi, ob jutranjem svitu, z letalom »P« iz Pariza proti Newyorku, na kar se pripravljata že več mesecev.

Kralj ameriških tihotapcev v Evropi

CHERBOURG, 1. septembra. Semkaj se je pripeljal iz Amerike znani kralj tihotapcev, El Capono. Čim se je izkrcal, je rekel: »Imam samo to željo, da se čimprej rešim tega strašnega poklica.« El Capone je na potu v Vichy, kjer se bo zdravil in kamor bo poslal pozneje tudi svojo ženo in otroke ter se stalno naselil v Evropi.

3000 hiš zgorelo

PARIZ, 1. septembra. Po poročilih iz Kantona je postalo glavno mesto kitajske province Sečvan, Čung King, žrtev strašne požarne katastrofe, ki je zahtevala tudi mnogo človeških življenj. Približno 3.000 hiš je vpepelil požar.

Pustolovščine brezposelnega kočijaža.

Ivana Seun iz Ciglencev pri Sv. Martinu pri Vurbergu, je 10. avgusta prišla v mariborsko ekspozituro bolniške blagajne prijaviti svojo služkinjo Marijo Kranjc. Dobila je tam listine, ki bi jih morala izpolniti. Ko je stopila iz pisarne, se ji je pridružil nepoznanec, ki se je izdal za uradnika bolniške blagajne, Franca Pepelnaka, in se je ponudil, da ji bo listine pravilno izpolnil. Vendar pa potrebuje za koleke 175 Din, ki mu jih je Seun tudi dala z listinami vred. Kakih deset dni pozneje pa je neznanec prišel k nji v Ciglence, češ, da rabi še 30 Din za kolke, 100 Din pa mu naj posodi, da bo lahko listine odposlal. Preveč zaupljiva ženska mu je tudi ta denar dala. Ker pa tudi potem delj časa ni bilo nobenega obvestila, je šla Seunova zopet vprašat v bolniško blagajno, kjer so ji povedali, da sploh nobenih listin niso dobili. Danes ob 10. dop. pa je Seunova v Gosposki ulici nenadoma zapazila neznanca in ga dala aretirati. Izkazalo se je, da je to 46letni brezposelni kočijaž Rupert Stergar iz Sp. Polskave. Mož je prevaro priznal. Še nocoj ponoči je imel Stergar tudi drugo afero. Delavec Franc Lešnik je spal med 2. in 3. uro na klopi pred glavnim kolodvorom. Krog 3. se je zbudil in opazil poleg sebe neznanca, ki se je z vso naglico odstranil. Ko je pretipal žepe, je ugotovil, da mu manjka stodinarski bankovec in nekaj drobica ter precej keksov. Neznanca je zjutraj ob 6. zopet zasačil na kolodvoru ter zahteval od njega ukradene stvari nazaj. Ta pa mu je zagrozil z nožem, nakar je Lešnik poklical stražnika, ki je Stergarja, kateri je hotel pobegniti, aretirati. Ker pa pri njem niso našli nič sumljivega, so ga zopet izpustili. Ob 10. pa je bil že v drugič v rokah pravice.

Odgovor mutca.

Gospa: »Ali ste že dolgo mutast, ubo-žec?«

— »Neumno vprašanje, saj vendar veste, da Vam ne morem odgovoriti!«

Kongres narodnih manjšin

Pred letošnjim jesenskim zasedanjem Društva narodov bo, tudi v Ženevi, zasedal kongres narodnih manjšin. Predsedoval mu bo naš rojak, zastopnik primorskih Slovencev in Hrvatov dr. Josip Willan. Na kongresu bo zastopanih 30 delegacij iz vse Evrope, novi pa bodo Romuni iz Jugoslavije in Litavci iz Nemčije, ki so bili na predlog njihove organizacije v Tilsitu soglasno sprejeti v zvezo. Zborovanje bo tako po številu manjšinskih narodnosti kakor tudi po svoji sestavi pestro in zanimivo. Na njem zbrani delegati bodo zastopali preko 30.000.000 ljudi, ki so ob razmejitvi po svetovni vojni ostali izven svojih nacionalnih držav.

Letošnji kongres narodnih manjšin v Ženevi bo pa zanimiv tudi zaradi svojega programa, kajti rešiti bo moral celo vrsto težkih načelnih problemov. Pred vsem bo moral zavzeti precizno in končnoveljavno stališče napram Briandovi zamisli Panevrope. Odločitev tu ne bo lahka, kajti če koga, potem zadeva načrt evropske federacije najbolj v živo baš narodne manjšine. Ali naj pomeni ta zveza za neodrešene končno rešitev njihovega problema v smislu težnj po popolni enakopravnosti, ter kulturni, gospodarski, socialni in politični autonomiji, kakor so bile formulirane na dosedanjih kongresih ali naj jim za vselej pokopljne vse nade na odrešitev in jih obsodi v potopitev v večinskih narodih? O vsem tem Briandova poslanica ni govorila. Vprašanje je odprto in kakor narodne manjšine na eni strani Panevropo pozdravljajo, tako se je na drugi boji.

Drug važen problem bo vprašanje ugotovitve narodne kulturne skupnosti preko političnih mej. To je star cilj in ideal zveze narodnih manjšin in v tem smislu so bile že sprejete in objavljene razne spomenice in resolucije. Vse je pa doslej ostalo le na papirju in zato bo moral letošnji kongres, ki je to točko zopet postavil na dnevni red, najti končno in najboljše pot za realizacijo. Navidez je to samostojno vprašanje, v resnici je pa v najtesnejši zvezi s prvim, z vprašanjem Panevrope. Unija narodnih manjšin zahteva, da se zagotovitev takega sodelovanja zagigura v statutih Panevrope, če do te ne pride, pa s posebno odredbo Društva narodov.

Tretja izmed najvažnejših točk kongresa bo pa naposled vprašanje bodnosa Društva narodov do manjšinske zveze in njenih problemov. Znano je, da se je to vprašanje tretiralo doslej že na vseh manjšinskih kongresih in tudi že na sejah Društva narodov, kljub temu je pa še vedno tam, kjer je od vsega početka bilo. Društvo narodov se tega problema očividno boji in ga zato potiska v stran ali pa odgaja in infinitum. V njegovem zadnjem izvestju so vse peticije, resolucije in pritožbe narodnih manjšin omejene v 17. vrsticah, dočim se neprimerno manj važnim zadevam posvečajo cela poglavja. Zveza narodnih manjšin hoče s svojim letošnjim kongresom v Ženevi in istočasno z zasedanjem Društva narodov iz-

Mariborski in dnevni drobiž

Našim naročnikom!

Današnji številki smo priložili položnice in prosimo vse one, ki so z naročnino še v zaostanku, da isto čim prej poravnajo. — Uprava »Večernika«.

Zadnja pot Milene dr. Seniorjeve.

Ob mnogobrojni udeležbi prijateljev in spoštovateljev so položili včeraj prerano umrlo gospo Mileno dr. Seniorjevo k večnemu počitku. Zlati solnčni prameni so ji svetili na njeni zadnji poti, krsta je bila bogato posuta s cvetjem in vencii. V žalnem spremodu so bili med drugim sodniki, uradniki in ostali nameščenci okrogne sodišča s predsednikom dr. Žihrom in prvim drž. pravnikom dr. Jančičem na čelu, mestni župan dr. Juvan, višji ravnatelj kaznilnice g. Niko Vrabl, za SPD ravnatelja dr. Josip Tominšek in Jakob Zupančič, za JČlgo dr. Reisman, za češki klub svetnik Knop, bivši oblastni predsednik dr. Leskovar itd. Tujsko-prometna zveza, katere predsednik je užaloščen soprog, je položila na krsto pokojnice krasen venec v narodnih barvah. Ob zadušeni solzah navzočih je pramati zemlja vzela končno v svoje naročje, kar je njene. —

Velika narodna slavnost v Št. Ilju v Slov. goricah

se bo na praznik, dne 8. septembra popoldne ob vsakem vremenu vršila, ker je tudi za slučaj dežja dovolj prostorov na razpolago v »Slov. domu« in bivšem »Südmarkhofu«. Prijazno vabimo vsa narodna društva iz Maribora ter bližnje in širše okolice. Prijavljenih je tudi že več pevskih društev, ki bodo nastopila. Tako se je prijavilo tudi malo narodno pevsko društvo iz Svečine. Spored bo zelo pester. Po odhodu vlaka iz Maribora bo pozdrav gostov na kolodvoru po akademiku Haucu. Ob cesti bodo stali slavočki. Pred Občinskim domom (prej »Südmarkhof«) bo pozdravil udeleženec in društva prvi slovenski župan šentiljski g. Thaler. Pri slavnosti sodeluje slovensko pevsko društvo »Maribor« in godba »Omladine« iz Maribora. Nastopijo še razna druga društva. Slavnostni govor bo imel domači rojak Fr. Žebot. Med oficijelne točke spada tudi skupna udanostna izjava kralju. Prosta zabava bo v slučaju lepega vremena na prostem v okolici »Slovenskega« in »Občinskega doma«. Domače mladenke in gospe so organizirale šotore, ki bodo posebno vabljivi. Vabimo posebno domačine, sosede ter rojake iz Maribora in drugih krajev, da se udeležijo v velikem številu te slavnosti, ki obeta biti ena največjih letošnjih v mariborskem okrožju. Posebno vabimo dobrotnike širom Slovenije, ki so pred 20 leti z darovi omogočili zgradbo zbirališča obmejnih Slovencev. Pridite tudi vsi tisti, ki ste bili pred 20 leti priče divljanja in huronskega vpitja Nemcev. Mariborčane in okoličane opozarjamo, da vozi točno ob pol 2. popoldne iz Maribora ojačen osebni vlak v Št. Iljo, a vrača se zvečer ob 8. iz Št. Ilja. Izpred glavnega kolodvora bodo vozili od enih opoldne naprej mestni avtobusi v Št. Iljo, a vračali se bodo zvečer od 6. ure naprej in do devetih z veselicega prostora. Na veselo svidenje!

Drž. žensko učiteljske v Mariboru javlja, da se začnejo popravni izpiti v torek, dne 9. sept. ob 8. uri.

Kostanje, ki hočejo peč

ki hočejo peč kostanje v območju mesta mariborskega, poziva magistrat, da predložijo kolkovane prošnje najkasneje do 15. septembra mestnemu načelstvu. Na poznejše prošnje se ne bo oziralo. — Načelnik: Dr. Juvan, s. r.

Tatvine.

Dr. Fritzu Paltaufu iz Krčevine je včeraj krog 9. ure v veži glavne pošte nekdo v gneči odtrgal in odnesel zlato verižico; branjevki Mariji Zorec na Glavnem trgu pa je neznani storilec iz njenega skladišča na Rotovškem trgu odnesel 5 kg surovega marla. —

Kakor sredi Nemčije.

Pišejo nam: V soboto popoldne se je vršil občni zbor Kletarske zadruge, ki ima svoj sedež v Cankarjevi ulici, v hiši Mestne hranilnice. Zadruga se bavi z nakupovanjem in prodajo naših vin ter je navezana izključno na našo pokrajino. Silno me je zato presenetilo, ko na občnem zboru ves čas nisem slišal niti besedice slovenski. Radi nemških oz. ponemčenih članov, ki itak razumejo ali bi vsaj morali razumeti naš jezik, se je razpravljalo vse samo v nemščini. Jugoslavija je narodna država, v kateri uživajo drugorodne manjšine sicer vse pravice, zato pa je tudi dolžnost njihovih pripadnikov, da se nauče tudi državnega jezika. Časi, ko so nas smatrali za manj vredne, sebe pa za Herrenvolk, so že davno minuli. Na občnih zbiorih naj se zato govori v državnem jeziku, oni pa, ki nočejo razumeti naše materinščine, naj si priskrbe tolmača.

Nova šola v Radencih

je že skoro do polovice zgrajena, dasi so šele nedavno položili temeljni kamen. Šola bo za enkrat štirirazredna, imela pa bo tudi stanovanja za vse učiteljske, kopalnico, telovadnico, sobo za učila, knjižnico, konferenčno sobo itd. ter bo sploh popolnoma moderno urejena. Temeljno zidovje je 90 cm debelo, tako da je dana možnost, da se stavba, ki bo za enkrat enonadstropna, v slučaju potrebe lahko vsak čas dvigne še za eno nadstropje. Stavba bo že do letošnje zime pod streho in do prihodnje jeseni tudi znotraj popolnoma urejena za šolske svrhe. Pokret za gradnjo nove šole v Radencih datira še iz leta 1880. Leta 1912. je že hotel Schulverein zgraditi tam svojo ponemčevalnico, kar je pa s svojo odločnostjo preprečil takratni — in tudi še današnji župan, znani narodnjak g. Jakob Zemljich. Njegova zasluga je tudi, da je končno padla odločitev in so se prizadele občine zedinile, da si zgrade svojo novo šolo v Radencih, ki bo razbremenila šole v Kapeli, Gorinji Radgoni in Vučji vasi, otroci iz Radencev, Šratovcev, Boračove, Hraštja-Mote itd. pa bodo rešeni dolge hoje do šol, ki jih morajo sedaj obiskovati. —

Kretanje tujcev v prošlem mesecu. Do včeraj opoldne je bilo prijavljenih na oddelku za prijave pri mestni policiji vsega 1894 tujcev: od teh je bilo 542 inozemcev in sicer 209 z Dunaja, 117 iz Gradca, 216 pa iz ostalega inozemstva.

Prav neznosna nadloga

je silen prah v Pobrežju. Cesto na Brezje pasirajo ob dneh, ko se vrše pogrebi, številni avtobusi ter osebni avtomobili, ki povzročajo dviganje tako gostih oblakov prahu, da jemlje pešcem sapo. Mestni škropilnik pa vozi samo po Pobrežki cesti do križišča Zrkovske ceste in Ceste na Brezje (gostilna Holc) in se potem obrne. Pobrežani in tudi meščani prosimo z ozirom na to, da je pokopališče v kompetenčni oskrbi mestne občine, da potegne mestni škropilnik še tistih 500 metrov do pokopališča. Tudi pobrežka občina bi bila pripravljena k eventualnemu višku stroškov nekaj prispevati. — Včeraj popoldne so mnogi, v črnino oblečeni pogrebci prišli dobesedno sivi v mesto. Prosimo odpomoči!

Delovanje reševalne postaje v mesecu avgustu.

V prošlem mesecu je posredovala reševalna postaja v 203 slučajih, torej povprečno 6—7krat dnevno. Nezgod pri delu in v prometu je bilo 123, raznih obolenj 45, ženskih boleznih, porodov in splavov, kjer je bil potreben prevoz v porodnišnico — 27, poskušanih samomorov 6. Od vseh nezgodnikov in bolnikov so umrli 4. Prevoz z reševalnim avtom je bil potreben v 133 slučajih, dočim je v 70 slučajih zadoštovala pomoč v ambulanci reševalne postaje. — Od začetka leta do včeraj ob polnoči je reševalna postaja posredovala v 1545, ali povprečno na mesec v 192 slučajih.

Mestno kopališče

bo jutri, dne 2. septembra zopet odprto. —

Gostilniški pretep.

Včeraj popoldne so se v Zakotnikovi gostilni v Črtomirovi ulici sprijeli 35letni ključavničar Ernest Derschek, 29letni sluga Kosta Čuharov in 36letni ključavničar Milan Golobič, se pretepali in se tudi psovali z izrazi »srbski pes« in »Švaba«. Stražnik jih je aretirjal in odvedel na stražnico, odkoder so jih odpustili, ko je bil napravljen zapisnik. —

Razburilni izvošček.

56letni izvošček Ivan Leber je včeraj krog pol 19. vozil po Slovenski ulici tako neprevidno in naglo po sredini Slovenske ulice, da je njegov konj sunil službujočega stražnika, ki je dajal znak avtomobilistu. Ko ga je na povratku stražnik mirno pozval k redu, se je Leber razburil in začel nad stražnikom kričati, češ, da straža ne vidi tatov, ki njemu krađejo hruške iz vrta itd. —

Upokojeni učitelji iz Maribora in okolice se snidejo v četrtek 4. t. m. ob 15. uri v Pilzenski restavraciji g. Senice v Tattenbachovi ulici na običajne pogovore. —

Ljutomer.

Na naši Glasbeni šoli bo vpisovanje 8. t. m. t. j. na Marijin praznik od 8. do 12. ure v glasbeni sobi. V tekočem šolskem letu se bo poučevalo klavir, gosli, čelo, klarinet, flauta, mladinsko petje in teorijo. Podrobnosti na letakih. —

Sestanek perutnarjev.

Zadruga za rejo čistokrvne perutnine v Mariboru priredi vsako prvo sredo v mesecu ob 8. zvečer v restavraciji pri mestni klavnici (Birtič) sestanek perutnarjev. Obravnavala se bodo vsa tekoča vprašanja in vse zadeve, ki se tičejo smotrne reje čistokrvne perutnine zlasti štajerske kokoši. Vsak, ki se peča z rejo kokoši, je dobrodošel. Prihodnji sestanek bo dne 3. septembra.

Veliko dobrodelno tombolo

priredijo naši poštarji, dne 7. septembra ob 14. uri na Trgu Svobode. Ker je tombola v prid podpori ubogih polnih poštarjev, njih vdov in sirot, bomo naše pridne poštarje podprli s tem, da jim bomo odkupili do zadnje tombolčne karte. Dobitki so res izredno lepi, kakor še pri nobeni tomboli. Kdo ne veruje, naj se sam prepriča in naj si ogleda izložbo na Glavnem trgu št. 17, trgovina B. Divjak. Dobitki so: 10 tombol, 15 desetink, 25 petink, 50 četrtink, 100 tern in 200 amb. Karte prodajajo vsi pismonoše in trafike. Vsaka tablica stane samo Din 2.50.

Društvo jugosl. akademikov v Mariboru.

V sredo, dne 3. septembra, se bo vršila poučna ekskurzija v tekstilno tovarno Hutter in drug. Zbirališče ob 9.30 pred Astorijo. Za članstvo obvezno. — Predsednik. —

Prof. Strohschneider v Mariboru.

Prof. Strohschneider, ki je s svojimi produkcijami na vrvi zadivil vso Evropo, je prispel iz Ljubljane v naše mesto in se bo produciral prvič jutri, v torek. Vrv, na kateri bo izvajal svoje vratolomne vaje, bo napeta od Šostaričeve hiše na hišo dr. Paltaufa na Aleksandrovi cesti. Produkcije se bodo vršile ob 6. in 9. zvečer ob spremljevanju godbe. Vstopnine ni in bodo skavti pobirali samo prostovoljne prispevke. Večerno predstave bodo razsvetljevali reflektorji.

Živinski sejem v Mariboru.

Na zadnji živinski sejem je bilo prignanih 559 komadov živine in sicer 136 volov, 19 konj, 15 bikov, 360 krav in 29 telet; prodanih pa je bilo 357 komadov, od teh v Avstrijo 37, v Italijo 14. Povprečne cene so bile: debeli voli 9—9.50 Din 1 kg žive teže; poldebili 7—7.75, plemenski 6—7.25, biki za klanje 7—8, debele klavne krave 6.75—7.50, plemenske 5.50—6, krave za klobase 4.25—5, molzne 5.25—6.50, breje 5.50—6, mlada živina 6.50—0 Din.

Zboljšana hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu šte. 6.

V A razredu opoldne in zvečer Din 8.30, v B razredu Din 12.30 in v C razredu Din 14.30. Priglašajte se! XXV.

Dr. Marinič Fran.

Maribor, Trubarjeva ul. 11, zopet redno ordinira od 9.—11. in od 14.—16. ure.

Brezplačni Singerjev tečaj

se bo vršil od 4. do 18. septembra v Studencih, Pekerska ulica (gostilna pri »Beli zastavi«). Natančnejša pojasnila v tečajnem lokalu. 2426

KINO

Grajski:

Od sobote, 30. avgusta premiera zvočnega filma:

The singing fool

Pevajoči norec.

Al Jolson poje »Sonny Boy«.

Union:

Od sobote, 30. avgusta 100%na filmska opereta, deloma barvani zvočni velefilm:

Rio Rita

Poje John Boles.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 22. uri. Predprodaja dnevno od 9. do 12. ure na blagajni. XXVI

Narodno gledališče v Mariboru

Dramatična šola v mariborskem gledališču

Letos se zopet namerava otvoriti dramatična šola pod vodstvom višjega režiserja g. J. Koviča. Pouk bo teoretičen (predavanja o gledališču in gledališki umetnosti vobče, predavanja o igranju, o režiji in nje zgodovini od najmodernejših zastopnikov — Reinhardt, Stanislavski, Maierhold, Tajrov itd.) in praktičen (igranje in režiranje). Da bo omogočen čim večji odziv, bo pouk sem in tja ob večerih večji del pa le ob nedeljah popoldne od 8.—12. ure (pripravno tudi za okoličane) na odru mariborskega gledališča. Tako bo dana prilika gojencem, da se bodo lahko takoj seznanili s tehnično stranjo odra. Nadarjeni gojenci se bodo pri igranju z velikimi ensambli takoj zaposlili v manjših vlogah. Za zaključek tečaja pa je predvidena javna produkcija, kjer bodo nastopili izključno gojenci v eni ali dveh igranju. Priglasila naj se sleherni, ki ga zanima gledališka umetnost, četudi ne misli postati poklicni igravec. Javijo naj se tudi diletantske družine, njihovi režiserji in člani. Šola se bo otvorila le, če se bo prijavilo najmanj 20 gojencev (gojenk). Prijavitelj se je zavedel naslova in poklica v gledališču pri blagajni od 9. do 12. in od 15. do 17. ure, ali pa pri režiserju. J. Koviču (Gregorčičeva 26, prvo nadstropje desno) od 18.—19. ure dnevno. Prijave, ki so lahko ustmene ali pisne, se sprejemajo do 14. septembra. Če se bo prijavilo dovolj reflektantov, se bo takoj v drugi polovici septembra pričelo s poukom.

Repertoarni načrt Narodnega gledališča v Mariboru

Drama: Achard, Življenje je lepo! Andrejev, Dnevi našega življenja; Cankar, Kralj na Betajnovi; Čapek, RUR; Ferigni, Sv. Frančišek; Frank, Karl in Ana; Grum, Dogodek v mestu Gogi; Johnson, Volpone; Kulundžič, Škorpion; Maugham, Sveti plamen; Nestroy, Utopenjenca; Nušič, Gospa ministrovka; Ostrovski, Nevihta; Shakespeare, Sen kresne noči. Shaw, Ljubimec, Sheriff, Konec poti; Wedekind, Zemski duh; eventualne slovenske novitete.

Opera: Offenbach, Hoffmannove pripovedke; Smetana, Prodana nevesta.

Opereta: Audran, Lutka; Kalman, Cirkuška princesa; Lehar, Ciganska ljubezen; Friderika, Škrjančkov gai; Szirmai, Aleksandra; Tijardović, Pierot llo.

Operetna in baletna šola v Mariboru.

Kakor že javljeno, se otvori 1. septembra v mariborskem gledališču brezplačna operetna in baletna šola. Priglasila dnevno od 9.—12. in 3.—5. ure pri gledališki blagajni.

V gledališki zbor Nar. gledališča se sprejmejo novinci. Pevci in pevke, ki imajo veselje do gledališkega udeleževanja, se lahko priglasijo na nocojšnjem sestanku zbora v kazinski dvorani ob pol 20. uri pri g. kapelniku Herzogu. Nadaljne prijave vsak dan v gledališču pri blagajni.

Prvi zgodovinski viri o stavbah na koleh

POMEN MOSTIŠČARJEV. — HERODOTOVO POROČILO IN TRAJANOV STEBER. — ŽIVLJENJE MOSTIŠČARJEV. — RAZVOJ KULTURE.

V kulturnem življenju človeštva tvori doba mostiščarjev, ki so živeli v t. zv. stavbah na koleh, velevažno epoho. Bila je to doba, ko se je led, ki je deloma pokrival tudi naše kraje, umikal vedno bolj proti severu. Zato se je prebivalstvo srednje Evrope moglo lažje razvijati in napredovati. Iz jam, ki so mu bila prejšnja ali skoraj edina bivališča, se je preselilo na prosto, kjer si je pričelo samostojno graditi hiše. Nevarnosti, ki so tu pretili od vseh strani, so pa tedanje ljudi napotile, da so pričeli bežati na jezera, in potile, da so pričeli bežati na jezera, in morebiti tudi na reke, kjer so v dno zabili dolge in močne kole, na njih pa zgradili svoje lesene in s slamo krite hiše.

Vse to priča, da so stali na že precej visoki kulturni stopnji, kar še bolj dokazuje njihovo kovinsko orodje in orožje, naposled tudi lončeno in drugo posodje, pletenine, tkanine itd. Kako dolgo je trajala ta mostiščarska doba evropske zgodovine, ni znano, vsekakor je pa zanimivo, da se je ta prastari način gradnje mostišč in bivanja v stavbah na koleh ohranil še do zgodovinske dobe, kajti o njem poroča že grški pisec Herodot o krog leta 450 pred Kr. r. To poročilo, prvo pisano poročilo o mostiščarjih, je stalo tedaj že malone 2400 let.

O mostiščarjih in načinu njihovega življenja pripoveduje Herodot sledeče: »V Trakiji (na Balkanu) živijo na Prazijaškem jezeru Peonci, ki so si zgradili svoja domovanja na koleh, katere so zabili v jezersko dno. Do njih vodi samo ovek most. V starih časih so ti jezerski prebivalci zabijali kole v dno po potrebi, pozneje so pa določili poseben zakon, po katerem mora vsak moški, ki si vzame ženo, zabiti tri kole. Ker imajo Peonci navadno po več žen, se take naselbine na jezeru vedno bolj širijo in množijo. Hiše, ki so na teh koleh zgrajene so zelo preproste

in vsaka ima samo po ena vrata, ki so obrnjena na jezero. Otroke, ki bi sicer popadali v vodo, privežejo na vrvi h kolom. Konje in ostalo živino hranijo navadno z ribami, katere lovijo v posebne pletene košare. Rib pa je v tem jezeru toliko, da je treba tako košaro samo potopiti pod vodo in jo potem zopet dvigniti, pa je polna.«

Drugi zgodovinski vir o mostiščarjih je krog 500 let mlajši, stoji pa še danes v Rimu na javni ulici. To je Trajanov steber. Rimski cesar Trajan je premagal traške (balkanske) Dake ali Dačane in v spomin na ta dogodek mu je rimsko ljudstvo postavilo omenjeni spomenik, na katerem so med drugim upodobljene tudi stavbe na koleh z njihovimi prebivalci. Tudi iz tega zgodovinskega vira je razvidno tedanje življenje mostiščarjev, čeprav ne tako nazorno kakor iz prvega, Herodotovega. Brez dvoma je sicer, da ti zgodovinski mostiščarji na Balkanu niso bili več oni pravi prazgodovinski, vendar pa je verjetno, da njihovo življenje ni moglo biti bistveno mnogo drugačno od onih.

Tako vidimo tedaj, da se je način življenja mostiščarskih praprebivalcev Evrope, kakršni so bili tudi na Ljubljanskem barju, ohranil vsaj deloma in ponekod še do zgodovinske dobe, kakor se je v malo civiliziranih tropskih pokrajinah Celebesa, Sumatre, osrednje Afrike itd. ohranil celo še do dandanes. Zato bi bilo napačno misliti, da se je vsa Evropa enako naglo razvijala v kulturnem napredku. Nasprotno, razlike so bile izredno velike. Med tem ko sta Rim in Bizanc že tonila v pomehkužen in bolni kulturi, so prebivalci celine, vsaj nekateri, živeli še vedno tako primitivno kakor njihovi predniki pred desetisočletji.

V objemu polarnih ledenikov

PODRBNOŠTI O EKSPEDICIJI SOVJETSKEGA LEDOLOMA »SEDOVA« NA NEPOZNANI OTOK V POLARNIH VODAH.

Vsa sovjetska javnost v zadnjem času z velikim zanimanjem spremlja poročila o ekspediciji sovjetskega ledoloma »Sedova« v dosedaj še malo raziskane in deloma popolnoma nepoznane pokrajine v polarnih vodah. Ekspedicijo vodi ruski znanstvenik Schmiedt in je imela dosedaj že več znanih uspehov. Tako je našla, kakor smo že poročali, nepoznan otok, čegar obstoj je že pred svetovno vojno napovedal profesor Vize. Pravilnost te domneve je sedaj potrjena. Sredi julija letošnjega leta je prodr »Sedov« tik do tega otoka, ki je dobil ime Vizejeva dežela.

Na izredni seji, ki se je vršila na ledolomu, je bilo sklenjeno, da se v svrhu raziskovanja novo odkritega otoka pošlje v notranjost posebna ekspedicijska vojska Schmiedtom na čelu. Ob 2. ponoči so se člani oddelka spustili na led in vzeli s seboj težke samojedrske sani, natovljene z bogatimi rezervami. Že po par korakih je ekspedicijska ugotovila, da bo potrebno mnogo energije in moči, ako bo hotela dospeti do obale tega skrivnostnega otoka. Nad pokrajino je ležala gosta megla. Pot na otok je vodil preko težko prehodnih komadov ledu. Udeleženci ekspedicijske so se le s skrajnimi naporji spravili naprej s sanmi. Morali so hiteti, da dosežejo obalo še predno nastopijo vetrovi, ki bi mogli v nekaj urah ledovje z ekspedicijsko vred potisniti na morje. Tri ure je trajala ta trda in težka borba s polarno pokrajino. Končno so se pojavili prvi znaki kopne zemlje, kamniti grički, posejani brez vsakega reda po obali. Takoj je bil zažgan velik ogenj in segreli so ledeno vodo, da si utešijo strašno žejo. Toda raziskovalci so kmalu ugotovili, da je bilo opaženo kamenje še daleč od otoka. Ekspedicijska je postavila nato velik šotor na ledovju in se potem še nekaj ur prerivala po ledenih skalah. Nevarnost je bila ogromna; vsak trenutek bi se lahko vsi pogrezili v morje.

Končno pa je ekspedicijska le prispela na kopno zemljo, a je bila razočarana. Prvi utis je bil skrajno žalosten. Vizejev otok je namreč pustinja velike površine brez vegetacije in ptic. Prof. Samojlov in topograf Vojcehovski sta se takoj lotila dela, da otok izmerita.

V polarnih pokrajinah vladajo sedaj velike megle in vlaga. Solčni žarki le redkokdaj prodre meglo in le temno svetlo pod zaščito oblakov, ki težko vise nad zemljo. Morje pa je v tej dobi razmeroma mirno. Novinar Gromov, ki sodeluje v ekspediciji, pravi, da se še nikakor ne more reči, ali bo ekspedicijska »Sedova« prezimila v polarnih krajih. To je pač odvisno od tega, ali bodo ledene gore izpušile »Sedova« iz svojega sedanjega trdega objema. Enako nepoznani so v tej pokrajini pogoji za plovbo. Sigurno je samo to, da bo moral stari »Sedov« napeti vseh svojih 2.000 konjskih sil, da premaga ledeno polje vzhodnega dela polarnega morja.

Možnost odkritja Amundsenovega trupla

Znani francoski polarni raziskovalec prof. Charcot se mudi sedaj v Stockholmu. Svoječasno je opremil ekspedicijsko, ki naj bi iskala v polarnem morju Otona Nordenskjölda. Povodom odkritja Amundsevega trupla je Charcot izjavil za stopnikom novinarjev: »33 let ne pomeni mnogo v polarnem ledu. Ne sme se pozabiti, da so svoječasno našli truplo raziskovalca Barena, ki je ležalo nad 300 let v večnem ledu. Njegovo domače orodje, njegove knjige in zapiski, vse je bilo še dobro ohranjeno. To nam vliva tudi upanje, da boste slejalprej najdeni tudi trupla Amundsen in Malmgreena.«

Pristopajte k „Vodnikovim družbi“!

Sport

Zadnje priprave za žensko olimpijado v Pragi.

V Zagrebu so se v soboto in nedeljo vršila izbirna lahkoatletska tekmovanja za III. žensko olimpijado v Pragi. Dosegli so se prav dobri rezultati in je bilo postavljenih 8 novih jugoslovenskih rekordov.

Rezultati so bili naslednji:

Tek na 60 m: 1. Batelkova (Hašk) 8.2 sek. (nov jugoslov. rekord) 2. Zdravec (Hašk) 8.3; 3. Šantel (Primorje) 8.4. **Skok v višino.** 1. Tratnik (Ilirija) 145 cm, 2. Neferovič (Hašk) 135. **Met kopja 600 g:** 1. Stefanini (Hašk) 25.96 m (nov jugoslov. rekord), 2. Neferovič (Hašk) 25.05, 3. Bernik (Atena, Ljubljana) 23.94. **Tek na 100 m:** 1. Petričič (Hašk) 13.4 sek. (nov jugoslov. rekord), 2. Šantel (Primorje) 13.6. **Met krogle:** 1. Neferovič (Hašk) 10.21 m (nov jugoslov. rekord), 2. Stefanini (Hašk) 9.82, 3. Bernik (Atena) 9.66. **Troboj (skok v višino, met kopja, 100 m):** 1. Stefanini (Hašk) 127.66 točke, 2. Neferovič (Hašk) 111.65 točke. **Tek 80 m z zaprekami:** 1. Stefanini (Hašk) 13.9 (nov jugoslov. rekord), 2. Tratnik (Ilirija) 14.9, 3. Ružič (Hašk) 15. **Skok v daljavo:** 1. Krajčević (Pančevački SK) 467 cm, 2. Tratnik (Ilirija) 449, 3. Čabrijan (Concordia) 447. **Met diska 1½ kg:** 1. Neferovič (Hašk) 30.58 (nov jugoslov. rekord), 2. Tratnik (Ilirija) 29.23, 3. Scholz (Concordia) 26.64. **Tek 200 m:** 1. Bartelkova (Hašk) 28.6 (nov jugoslov. rekord), 2. Stefanini (Hašk) 28.8. **Štacija 4×100 m:** 1. Hašk (Petričič, Janovič, Stefanini, Batelkova) 53.9 (nov jugoslov. rekord).

Po tekmovanju je bila takoj sestavljena naša lahkoatletska reprezentanca, ki bo zastopala našo državo na III. ženski olimpijadi v Pragi. Reprezentanca je naslednja: Tratnik (Ilirija, Ljubljana), Krajčević (Pančevački SK), Čabrijan (Concordia), Batelkova, Janovič, Neferovič, Petričič in Stefanini (vse Hašk).

Mednarodni lahkoatletski miting na Dunaju.

Na Dunaju se je ob priliki 20-letnice WAF vršil mednarodni lahkoatletski miting, katerega so se udeležili Čehoslovaki, Avstrijci, Madžari, Italijani in Japonci. Postavljenih je bilo več novih rekordov in sicer 4×1500 m: Židenice (Brno) 17:27.2; damska štacija 50×100×150×200: Vienna 1:06.5; 100 m gospodje: Jan (Slavija, Praga) 10.8; met kopja: Shimio-si (Japonska) 66.52 m.

V. mednarodni tenisturnir za prvenstvo Jugoslavije.

Nedeljski rezultati so naslednji:

Gospodje posamezno za pokal Nj. Vel. kralja: semifinale: Kehrling : Utmocler 6:4, 6:3, 7:5; Du Plaix:Schäffer 3:3, v. o.; finale: Du Pleix (Francija):Kehrling (Madžarska) 6:1, 6:4, 3:6, 6:2.

Gospodje v dvoje za prvenstvo Jugoslavije: semifinale: Schäffer-Kukuljevič: Du Plaix-Aldinyan 6:2, 6:4; Kerling-Gabrovitz:Maleček-Šada 6:2, 4:6, 6:4.

Dame v dvoje za prvenstvo Jugoslavije: finale: Gostiša-Würth:Baumgarten-Schreger 6:3, 6:1; Fröhlich:Gostiša 6:0, 6:1; finale: Baumgarten:Fröhlich 6:2, 6:0.

Mešani pari: semifinale: Würth-Gabrovitz:Gostiša-Kukuljevič 6:3, 4:6, 6:4; Maksimović-Kehrling : Schreger-Maleček 2:6, 6:2, 6:3; finale: Schreger-Maleček: Würth-Gabrovitz 8:6, 6:1.

Prvenstvo junorjev: finale: Blis-Kopsa 6:1, 2:6, 6:2.

Prvenstvo Hrvatske: finale: Schäffer: Kukuljevič 6:0, 6:1, 6:1.

Plavanje.

V Pragi se je včeraj vršila meddržavna pavalna tekma Češkoslovaška:Avstrija, ki je končala z zmago 48:41 v prid Češkoslovaške. Rezultati so bili naslednji: 3×100 m: 1. CSR 3:18.2; 3×100 m prsno: 1. Avstrija 3:43.1; 4×200 m: CSR 10:11.4; 3×100 m dame: 1. Avstrija 4:30.8, waterpolo: CSR Avstrija 5:1 (2:1).

Nogomet.

Celje: Svoboda (Ljubljana) : SK Olimp 2:2 (1:0).

Beograd: BSK.: Obilič 3:1 (0:1); Jugoslavija:Soko 1:0 (0:0).

Gradec: GAK: Rasensportfreunde (Dunaj) 1:1 (0:1). Tekma za avstrijsko ama-

tersko prvenstvo. Sportklub:Kapfenberg 4:1 (3:1). Prvenstvena tekma.

Dunaj: Nicholson:Sportklub 5:2 (3:1); Admira:Floridsdorf 6:2 (3:0); Austria: Rapid 4:2 (2:1); WAC:Slovan 1:1 (1:0); Wacker:Vienna 1:1 (1:0). Prvenstvene tekme.

Bern: Ujpest (Budimpešta):Ambrosiana (Milano) 1:1 (0:0). Tekma za srednje evropski pokal.

Praga: Sparta:Eintracht (Frankfurt) 3:2 (1:1).

Altona: Južna Nemčija: Severna Nemčija 3:1 (2:1).

SK Železničar, službeno.

Redna odborova seja bo v torek dne 2. t. m. ob 20. uri. Gosp. Parma in Bibič se pozivata, da se seje sigurno udeležita.

Težkoatletska sekcija. V torek dne 2. t. m. ob 20. obvezni sestanek vseh težkoatletov radi dogovora o težkoatletskem nastopu.

Nogometna sekcija. Vsi igralci prvega moštva in rezerve, ter igralca Zemljčič in Zgonc morajo biti v torek dne 2. t. m. točno ob 17. v garderobi. Igralci, ki imajo opremo doma, naj jo prinesejo s seboj. — Kdor bi neupravičeno izostal, bo pozvan na odgovor.

Telefonski raj na Švedskem

Švedska je nedvomno raj za telefonske naročnike. Po statistiki, ki jo je nedavno izdala švedska telefonska uprava, pride na Švedskem na 1.000 oseb nič manj kot 83 telefonov, v Stockholmu samem celo 305. Skupno je na Švedskem sedaj 495.312 telefonskih aparatov. Samo ameriško mesto San Francisco ima relativno še večje število telefonov kakor švedska prestolnica Stockholm.

Tragedija matere

V bližini Pariza so našli na železniški progi razmesarjena trupla neke ženske in 2 otrok. Bila je to 31letna Madžarka Osibor in njena 2 otroka. Gospo Osibor je pred 10. leti, ko je povila otroka, mož zapustil. Odšla je v Francijo, kjer je našla drugega moža in živela z njim toliko časa, dokler ni prišel na svet drugi otrok. Takoj nato jo je drugi mož pustil na cedilu. Po vseh teh žalostnih izkušnjah pa je imela revica dovolj poguma, da je poizkusila svojo srečo še s tretjim možem. Poročila se je zopet z nekim Madžarom. Ko pa je sedaj zopet čakala na porod, ni imel njen mož nobenega važnejšega in resnejšega opravila, kakor da je naglo spravil skupaj vse svoje stvari in pustil siroto samo z otroci. Te usode pa reva ni mogla več prenesti. Ponoči se je vlegla z obema otrokoma in tretjim pod srcem na železniško progo, kjer je vlak vse tri strašno razmesaril.

Anekdota

Rimski bankir Fabij Chigi, ki je živel v 16. stoletju, je zelo rad prirejal pojedine, ki so se odlikovale po nenavadni razkošnosti in sijaju. Ko je pri neki taki pojedini izginilo 11 težkih srebrnih žlic, je Chigi odločno prepovedal svojim slugam, da bi izvršili kako preiskavo ali morda iskali žlice. Da dokaže, da ima dovolj srebrnega pribora, je dal pri naslednjem velikem banketu pometati po vsaki jedi vse srebrne krožnike in skleda v reko Tiber, ki je tekla pod njegovo palačo. Ta brezmejna potrata premoženja je njegove številne goste silno presenetila. Nikdo ni namreč slutil, da je spustil ta zviti lišjak poprej v reko močno mrežo, ki je polovila ves odvrženi srebrni pribor in vse posode, tako da ni bila niti ena stvar izgubljena. Splošno se je smatral bankirjev ošabni nastop kot dokaz izrednega bogastva in šele po bankirjevi smrti je prišla polagoma resnica na dan ter se je vse smejalo, ko so zvedeli, na kako premeten način je bankir prevaril svoje goste.

Raje mrtev kot slep

Iz Newyorka se poroča: Na smrt obsojeni kitajski razbojnik Woo Dak San, kateremu so predlagali, da naj si da v znanstvene svrhe vcepiti neki serum, kar pa bi imelo za posledico njegovo popolno oslepitev, na ta predlog sploh ni odgovoril in je rok za odgovor že potekel. S tem je pač hotel izjaviti, da odločno odklanja, da bi se izvrševali taki poizkusi na njem in da gre raje v smrt. Kitajca bodo torej, kakor je bilo določeno, dne 14. novembra usmrtili.

K. M. Čapek - Chodst

Jindri

Roman. — Iz češčine prevel dr. Fran Bradač. 50

Ko je že sedel v čolnu, ga je vprašal dr. Černý, kam se prav za prav pelje; in Jindra je odgovoril, da se pelje kar tako tja v en dan, kamor ga zanesejo vesla.

Na to Černý:

»Pazite, da ne zaidete takole morda nekam — v Indijo!...«

To je bila zlobnost! Ali je tale zasebni sociolog morda le slutil kaj ali pa je vedel kaj gotovega, ali je morda tudi očetu povedal?

Kdo ve, ali ni bil zasledovan? Tale dr. Černý, historik vseh družabnih škandalov, je bil morda njih povzročitelj.

Kdo ve, koliko ust se že odpira in govori o tem! In ta usta bo treba zapreti!

To bo moral storiti in stori to na edino mogoč in uspešen način! V takem občutju je veslal popoldne na Branik, a njegov sklep je dozorel šele zvečer prav pred promocijo.

Hladnost med obema Jindroma, ki se je stopnjevala pri nekih skupnih obedih, ni potem več kazala stopajoče toplote.

Še nikoli se ni mogel oče jeziti tako dolgo in tako prijazno; njegove besede so bile kakor naložene kumare, debelo posute s sladkorjem, in nikoli jih ni bilo mnogo; pri juhi stavki, pri grahu z ocvirki (tako krat je bila v Pragi grahova éra) zlogi in po obedu sta se eden kakor drugi zarila v časopise, dokler ni Jindra mlajši vstal, rekoč tako »No, moram že...«, ne da bi rekel, kam, ne da bi ga oče vprašal, kam.

Očetove priprte trepalnice, za katerimi je porogljivo opazoval sina, so bile priča, da očetu ni treba šele vpraševati, in Jindra je priznal, da se vede zelo taktno, če ga ne vpraša.

V toplotnem razmerju med obema Jindroma se ni dvignila toplota niti za pol stopnje niti v skupni kočiji, ki ju je peljala k promociji; oče je bil celo tri dni poprej, morda prav zato, ker je čutil, da bi moral biti ta dan prav za prav največja slavnost te dvočlene rodbine.

Ker pa se ni mogel raztajati, je postal še bolj trd, in sin, ki je drugokrat obvladal očeta z mezinem, je strmel nad tem, kako se mu je oče to pot izmuznil, in ni niti poskušal, da bi uveljavil svojo nekdanjo nadvlado, ker bi bil najbrže igro izgubil. Saj je bil to pot on kriv zaradi svojih izletov na Branik in, preden bi bil dal očetu priliko, da bi streljal s tem nabojem, je rajši molčal.

Če pa se je oče sam varoval, da ne bi niti z besedo ob to spotaknil, potem je bilo jasno, da bo pravi vzrok takega njegovega vedenja najbrže res tako globok, kakor si je Jindra ml. mislil v svojih najtajnejših mislih.

Kajti če je ta vzrok tako silen, da je zatri v Jindri starejšem celo očetovsko ljubezen, ki je ni mogel doslej nikoli zatajiti, potem gre tudi Jindri očetu za osnovno zadevo, da, za življensko usodo, kakor njemu samemu, Jindri sinu.

Mladi Pavák je dopredel ta zaključek izredno jasno; prav ko se je voz ustavil pri vходу v Karolinum, in ko je videl, kako je še dosti mladi oče Pavák, da bi moglo to sumničenje postati zelo verjetno, prožno in elegantno skočil iz kočije, je pomislil:

— Če je temu tako, dragi oče, ti danes obrnem glavo temeljiteje nego kdaj poprej.

Na to se lahko zaneseš!

Med tem ko je tole švignilo Jindri skozi možgane, je storil oče nekaj nepričakovanega.

Izstopivši iz kočije, ni šel na univerzo in, ko mu je Jindra pomignil z roko »Tukaj!« je to odklonil in korakal nemoteno po hodniku precej daleč za gledališče.

Tu je obstal, s čelom proti trgu, ves brezhibno krasno oblečen, od svetlega cilindra do belih gamaš na lakastih čevljih (ta detail Jindrovske uniforme je to pot Jindri manjkal), stal tu nekaj časa, vidno ganjen in žalosten, s pogledom, kakor je zrl nekoč z ljubeznijo na sina, ki ga ni razumel in tudi ni nikoli izvedel, kaj to pomeni.

Ko bi bil Pavák rekel:

— Glej tamle ono prodajalno, v tej je bila tvoja mati prodajalka, in tule za voglom sem nanjo prežal... Od teh dob sem bil tukaj danes prvič! — morda bi se bilo marsikaj pozneje med obema Jindroma drugače obrnilo. Toda tega ni rekel.

Potem sta stopila oba v Karolinum.

Soba, imenovana mala promocijska dvorana, je bila tako prenapolnjena kakor tesne stopnice, ki so držale k njej. Bilo je tu toliko občinstva, kolikor je bilo doktorandov za isto popoldne; vsi so bili vojaki.

Težko je bilo iztegniti roke iz te gneče, da bi si dva človeka podala roke, kakor je prav omenil dr. Černý, ko je čestital očetu in sinu.

Prišel je tudi na promocijo v svojem porcelanu in s svojo blebetavo gostobesednostjo.

»Tu prenehava individuum, gospoda,« je nadaljeval brez prestanka, »tu smo ena zlitina, žalibog, v žarečem in poltekočem stanju; gospa Putova premaguje junaško eno omedlevo za drugo. Da, da, le pogledite in videli boste, da so tu vsa piščeta Opalke pod njenimi varnimi krili, samo ene ni, uganite, katere? Toda to ste brez dvomno povabil sam. Stavim glavo, da še pride... Ostale sem jaz segnal... upam, da v vaših intencijah, dragi sin, to je bilo sklenjeno v včerajšnji seji, odnosno »legi, dovolil sem si predložiti vaše naznanilo o promociji, ki ste mi ga poslali, kot tajnik kluba in povabiti vse.«

Jindra se je ozrl in videl, da je zasedla Opalka v svoji najbolj poletni paradi in v najboljši volji prvo vrsto sedežev; uganil je, katero piščico meni dr. Černý in prav zato je hitel, kar je mogel, v rektorat, kjer se je že uvrščal promocijski spreved.

— Kaj, da bi Jiřina Menotova ne prišla?

Skoro bi bil tega vesel z ozirom na manifestačni obisk Opalke, ki je bila vendar očitna intriga dra. Černega. Odpirale so se mu oči in mrz je šel po njem...

Kako se je mogel domnevati, da ostanejo njegovi braniški izleti ravno Opalki prikriti? Kdo ve, kolikokrat je že bil predmet njene zabave, ko ga je s parnika zagledala na njegovih plovbah. In to mu je prišlo šele danes na misel, da se pelje z njimi po isti Vltavi?

Ko je pomislil, da so ga lahko videli tudi pri zajemalšču, se mu skoro ni hotelo iti za žezli univerze in fakultete v dvorano.

Kaj, on, Jindřich Pavák, naj bi se moral kdaj v svojem življenju sramovati za svoje dejanje? Nikoli, to se ne bo zgodilo in, če je prišla očetova družba na burko, bo videla, da se bo burka končala zelo resno. Zlasti uvidi to gospod oče! Samo da bi prišla Jiřina, in da bi prišla pravočasno! Ali bi bilo sploh mogoče, da bi ne prišla? Kljub svojemu navdušenemu zagotovitvi? Ali more sploh manjkati? Ali jo je morda sram zaradi včerajšnjega večera?

Bil je tako zmeden, da sta to zapazila tudi oba kolega v terni, ki bo obenem z njim povišana. Še v zadnjem hipu je izvlekel svojo polo dobrodošlico in zahval, na konec je pripisal besedo »nevesta«, energično podčrtal, da je odletela svičniku konica, in takoj je bil zopet pri sebi.

Opalka je bila tako razvnet, da se je pri vstopu kolegija ozvalo v dvorani neke basovo »Silentium!« in šele, ko je bilo prevedeno v nekolikatero »pst! pst!«, je umolknila družina gospe Putove in bila med celim obedom še dosti tiho. Jindra nalašč ni hotel nikogar videti, a vendar mu ni nihče ušel (vonjava gospe Putove, tako nediskretna kakor ona sama, je zadišala prav na podijum!), toda njegove oči so bile uprte tako neodvrtljivo na vhod za občinstvo, ki je bil nastežaj odprt in natlačen gostov, da ga je moral kolega s komolcem opozoriti, da naj ne pozabi na svoj »Spondeo et polliceor!«

Toda Jiřina se le ni hotela pojaviti, minulo je tudi »numquam« in vsi trije doktorandi so bili povišani s čudovito ekspeditivnostjo v doktorje, in prišla je nanje vrsta, da govoré.

Prvi je bil Jindra. Prečital je svoj govor od začetka do konca, toda zadnji, pred pol ure improvizirani odstavek je izpustil.

Moral bi se začeti:

»Tudi svoji dragi nevesti, gospodični Jiřini Menotovi —«

Ko ni prišla, kako naj?

Govoril je že drugi, ko se je Jindri zavrtelo v glavi, ko je pomislil, kaj bi bil skoro storil, ko bi bila namreč res prišla! Ker ni prišla, to že samo po sebi izpodbija to česar ni rekel in kar je izpustil, toda ali bi se mogel osmeliti, da bi izrekel ta dodatek, tudi če bi tukaj stala?

Ko niti prišla ni!

To je torej sreča, da ni prišla; tako ga je vsaj rešila nepredurnosti, ki bi jo bil sicer gotovo storil, on, Jindra Pavák, ki si vsako stvar najmanj trikrat premisli preden jo izvrši. Ravno z Jiřino si je to razmišljal pol drugi mesec in na enkrat bi jo bil proglasil za svojo nevesto, ne da bi je bil vprašal, ali ona v to privoli.

Kako netočno misli in nelogično ravna, on vedno tako korektni in natančni Jindra Pavák!

Zelo številna rodbina enega izmed obeh doktorandov Jindrovih kolegov se je topila v solzah radosti, ko je njen ljubljeneček slavil zasluge svojih pokroviteljev. Jindrove oči, ki so se temu tako dolgo upirale, so se dale ganiti, da so se ozrle na njegovega očeta.

Še nikoli ni bil videti tako skesan kakor ta hip, in Jindra je tudi takoj uganil, zakaj. Zaradi neprekočljive tradicije se je namreč spomnil Jindra v svoji zahvali tudi — matere. Ena beseda tega mesta v njegovem konceptu je bila dvakrat prečrtana, najprej je bila mati »nesrečna«, potem »uboga« in končno »bedna« in pri tem je tudi ostalo. Toda tudi ta beseda je bila za očeta prehuda, očitno...

(Nadaljevanje sledi.)

Auto-moto-hupa,
kmetijski žametni telovnik (leibel), bel nov telovnik, pomladanski ženski plašč za manjšo postav, ceneno na prodaj. Beograjska ulica 22, partere levo. 2434

Lepo sobo v villi
ob parku oddam. Naslov v upravi »Večernika«. 2341

Prodajam hišo,
klet, kuhinja, dve sobi, veranda in vrt. Pobrežje, Gubčeva ul. 27. 2454

Soba z eno ali dvema posteljama
oddam. Tržaška cesta 20. 2449

Oddam separirano sobo,
eventuelno z zajuterkom dijaku ali gospodu. Naslov v upravi »Večernika«. 2448

Dve dljakinji
sprejemem v vso oskrbo. Dravska ulica 10, vrata 12. 2447

Sprejemem dve dljakinji
na stanovanje in hrano. Aleksandrova cesta 13 II. 2452

Kuharica
vajena vseh domačih del, išče službe. Ponudbe pod »Spretnost in poštenost« na upravo lista. 2445

Bučno olje
najboljše priporoča J. Hochmüller, tovarna bučnega olja, Maribor, Taborska ulica 7 (južna stran dravskega mosta). 2408

Kislo zelje
najboljše kakovosti priporoča M. Berdajs, Trg svobode. 2432

Čisto opremljeno sobo
oddam takoj. Ob železnici 8. 2446

Opremljeno sobo,
solnčno, parktirano, s posebnim vodom in elektriko, oddam takoj. Blizu vojašnice, pripravno za častnika. Naslov pove uprava »Večernika«. 2451

Zvočnik na prodaj.
Naslov v upravi lista. 2450

Najlepše razglednice iz Maribora
dobite v papirnici Feliksa Novaka. Gosposka ul. 9. 1768

Šolske torbice

in nahrbtnike v veliki izbiri priporoča

Ivan Kravos

2415 Aleksandrova cesta 13.

Oglejte si veliko zalogo novih MODNIH LISTOV

za jesen in zimo

v Knjigarni Tiskovne zadruga
v Mariboru, Aleksandrova 13

Vinotoč

v vinogradu dr. Glančnika, preje dr. Turnerja, od četrta, dne 14. avgusta 1930 naprej odprti!

Šolske knjiige in potrebščine

kupite najboljše in najceneje v knjigarni

Tiskovne zadruga v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 13

Pri skupnem naročilu primeren popust!